

Lucjan Świto

Akty zarządu dobrami kościelnymi

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 58/3, 105-116

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. LUCJAN ŚWITO

Wydział Teologii

Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

AKTY ZARZĄDU DOBRAMI KOŚCIELNYMI¹

Treść: – 1. Akty zarządu o większym znaczeniu i akty nadzwyczajnego zarządzania. – 1.1. Alienacja majątku kościelnego. – 1.2. Czynności przysparzające majątek kościelny. – 1.3. Inwestycje budowlane. – 1.4. Inne czynności niemajątkowe. – 2. Akty zwyczajnego zarządzania i akty przekraczające granice i sposób zwyczajnego zarządzania. – 2.1. Czynności cywilno-prawne o charakterze alienacyjnym. – 2.2. Czynności przysparzające majątek kościelny. – 2.3. Inwestycje budowlane i prowadzenie działalności gospodarczej. – 2.4. Inne formy udziału w obrocie prawnym. – Zakończenie.

Na określenie aktów zarządu dobrami kościelnymi Kodeks Prawa Kanonicznego Jana Pawła II używa różnej terminologii. W kan. 1277 KPK występują „akty zarządu o większym znaczeniu” (*actus maioris momenti*) oraz „akty nadzwyczajnego zarządzania” (*actus extraordinariae administrationis*), natomiast norma kan. 1281 § 1 i 2 KPK rozróżnia „akty zwyczajnego zarządzania” (*actus ordinariae administrationis*) oraz „akty przekraczające granice i sposób zwyczajnego zarządzania” (*actus qui finem et modum ordinariae administrationis excedunt*). Pomimo wyraźnie zaznaczonej różnicy w przyjętej terminologii Kodeks Prawa Kanonicznego pojęć tych nie definiuje jak również nie wymienia żadnego katalogu wspomnianych czynności.

---

¹ Polska wersja artykułu: *Gli atti di amministrazione dei beni ecclesiastici*, w: *Quod iustum est et aequum. Scritti in onore del Cardinale Zenone Grocholewski per il cinquantesimo di sacerdozio*, (red.) M. Jędraszewski, J. Słowiński, Poznań 2013, s. 282-288.

Również mało pomocna w tej mierze jest doktryna, która przedmiotowe zagadnienie pozostawiła rozstrzygnięciu ustawodawstwu partykularnemu i praktyce, zauważając jedynie, iż akty zwyczajne zmierzają do zachowania masy majątkowej, a nadzwyczajne wprowadzają w niej zmiany². Dokładne jednak określenie różnic wymienionych aktów zarządu ma ogromne znaczenie praktyczne dla ważności czynności związanych z administracją majątkiem kościelnym.

Niniejszy artykuł z uwagi na ramy określone formą publikacji, nie pretenduje do dogłębnej wykładni kan. 1277 oraz kan. 1281 § 1 i 2 KPK, lecz jedynie sygnalizując istniejące różnice terminologiczne wskazuje na pilną potrzebę opracowania wykazu nadzwyczajnych aktów zarządu dobrami kościelnymi dla zapewnienia stabilności tego rodzaju czynności prawnych, a także poddaje pod rozważę kryteria, według których należy formułować czynności nadzwyczajnego zarządu.

1. Akty zarządu o większym znaczeniu i akty nadzwyczajnego zarządzania

Pojęcie „aktów zarządu o większym znaczeniu” (*actus maioris momenti*) oraz „aktów nadzwyczajnego zarządzania” (*actus extraordinariae administrationis*) występuje w kan. 1277 KPK. Terminy te odnoszą się do aktów zarządu sprawowanego przez biskupa diecezjalnego w odniesieniu do dóbr diecezjalnych. Rozróżnienie jednak aktów zarządu większej wagi ze względu na materialny stan diecezji (*actus maioris momenti*)³ od aktów nadzwyczajnego zarządzania (*actus extraordinariae administrationis*) pozostaje zagadnieniem wciąż nie rozstrzygniętym w nauce prawa i budzącym zasadnicze wątpliwości. Rozróżnienie to ma zaś istotne znaczenie. Bowiem przy aktach zarządu o większym znaczeniu biskup diecezjalny powinien jedynie wysłuchać zdania Rady do spraw Ekonomicznych i kolegium

---

² W. WÓJCIK, *Dobra doczesne Kościoła*, w: Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r., t. 4, Lublin 1987, s. 77; A. LONGHITANO, *L'amministrazione dei beni: la funzione di vigilanza del Vescovo diocesano (can. 1276-1277)*, w: Studi giuridici, t. 50, I beni temporalali della Chiesa, Città del Vaticano 1999, s. 83-102.

³ Są to czynności (akty) zwyczajnego zarządu majątkiem, ale o dużym znaczeniu.

konsultorów⁴, natomiast przy aktach nadzwyczajnego zarządu biskup diecezjalny do ważności powinien uzyskać zgodę zarówno Rady do spraw ekonomicznych jak i kolegium konsultorów. Zarówno brak zgody wskazanych osób przy aktach nadzwyczajnego zarządu, jak i niewysłuchanie ich rady przy aktach o większym znaczeniu, będzie powodowało nieważność czynności zarządu podjętej przez biskupa diecezjalnego.

Zgodnie z kan. 1277 KPK konferencja episkopatu powinna określić, które akty należy zaliczyć do nadzwyczajnego zarządzania. Konferencje episkopatów poszczególnych krajów omawiany problem uregulowały różnorodnie. Niektóre, jak konferencje episkopatu Panamy, Argentyny, Kanady czy Kolumbii opracowały wykaz aktów prawnych uznanych za akty nadzwyczajnego zarządzania, inne, jak konferencje episkopatu San Domingo, Luksemburga, Brazylii, Filipin, przyjęły za punkt wyjścia materialną lub pieniężną wartość przedsięwzięcia, niezależnie od jego natury, ustalając kwotę *maximum* albo tzw. kwotę względną w stosunku do rocznego budżetu diecezji lub w stosunku do innego kryterium (Austria, Niemcy). Jeszcze inne, jak konferencje episkopatu Peru, Hondurasu, Meksyku, Porto Rico, Portugalii, uznały, że akty nadzwyczajnego zarządzania to te, które przekraczają zwykły budżet, zaś Konferencja Episkopatu Holandii przyjęła system mieszany⁵. Godne uwagi jest też rozwiązanie przyjęte przez Konferencję Episkopatu Włoch, która określiła konkretne sumy oraz czynności nadzwyczajnego zarządzania⁶. Konferencja Episkopatu Polski do chwili obecnej wykazu aktów nadzwyczajnego zarządzania

---

⁴ Zgodnie z kan. 127 § 2 n. 2 KPK czynność przełożonego bez wysłuchania rady zainteresowanych osób będzie nieważna.

⁵ Zob. S. DUBIEL, *Uprawnienia majątkowe Kościoła Katolickiego w Polsce w świetle Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983r., Konkordatu z 1993r. i ustaw synodalnych*, Lublin 2007, s. 54-55.

⁶ Zob. CONFEREZNA EPISCOPALE ITALIANA, *Istruzione in materia amministrativa* (2005), Milano 2006, s. 161-165.

nie sporządziła⁷. Przy opracowaniu tego rodzaju aktów wydaje się zasadne wzięcie pod uwagę następujących kryteriów.

1.1. Alienacja majątku kościelnego

Czynnością nadzwyczajnego zarządzania podejmowaną przez biskupa diecezjalnego jest niewątpliwie alienacja majątku diecezjalnego, rozumiana zarówno w sensie ścisłym jak i szerokim. Pod pojęciem alienacji rozumieć należy zarówno sprzedaż, zamianę, darowiznę, której przedmiotem jest stały, prawnie nabyty majątek kościelnej osoby prawnej, czyli *patrimonium stabile*⁸ (alienacja *sensu stricte*), jak i każdą inną czynność prawną, z którą związane jest ryzyko pogorszenia stanu materialnego, np. dzierżawa, najem, zastaw, hipoteka, służebność gruntowa lub osobista, użytkowanie, udzielenie poręczenia, użyczenie, pożyczka, zrzeczenie się praw majątkowych (alienacja *sensu largo*).

Zaznaczyć jednakże należy, iż zgodnie z kan. 1292 § 1 KPK w przypadku alienacji dóbr diecezji, biskup diecezjalny obowiązany jest uzyskać zgodę Rady do spraw ekonomicznych, kolegium konsultorów i osoby zainteresowanej w odniesieniu do alienacji, która mieści się pomiędzy „sumą najniższą” i „najwyższą”⁹, a dla alienacji dóbr diecezji przekraczających najwyższą sumę, a także dla alienacji rzeczy darowanych Kościołowi na podstawie ślubu, rzeczy kosztownych

---

⁷ Rada Biskupów Diecezjalnych przyjęła 26 sierpnia 2012 r. wskazania – w formie instrukcji – w sprawie zarządzania dobrami materialnymi Kościoła. Nie mają one jednak jeszcze charakteru obowiązującego w rozumieniu kan. 1277 KPK (zob. Komunikat Biskupów z Jasnej Góry z dnia 26 sierpnia 2012 r.).

⁸ Kan. 1291 KPK. O tym, co w odniesieniu do danego podmiotu stanowi jego *patrimonium stabile* decyduje – poza nieruchomościami – nie tyle charakter mienia, lecz to, na ile owo mienie wpływa na stabilność sytuacji ekonomicznej danego podmiotu.

⁹ Konferencja Episkopatu Polski na 337 Zebraniu Plenarnym obradującym w Warszawie w dniach 18-19 października 2006 r. ustaliła sumę minimalną (*summa minima*) na 100 tys. euro, zaś sumę maksymalną (*summa maxima*) na 1 mln euro. Dekret Kongregacji ds. Biskupów (Prot. 901/84) zatwierdzający tę decyzję wszedł w życie 20 lutego 2007 r. (Akta Konferencji Episkopatu Polski z 2007 r., nr 13, s. 32-33).

z racji artystycznych lub historycznych oraz relikwii i obrazów będących przedmiotami kultu potrzebne jest ponadto – zgodnie z kan. 1292 § 2 i kan. 1190 § 2 KPK – zezwolenie Stolicy Apostolskiej. Mówiąc zatem o alienacji jako o akcie nadzwyczajnego zarządzania, który dla swej prawnej skuteczności wymaga zgody odpowiednich podmiotów, należy mieć na uwadze zarówno rodzaj danej czynności i jej wymiar kwotowy, jak również przedmiot alienacji rozpatrywany pod kątem artystycznym, historycznym oraz kultu.

1.2. Czynności przysparzające majątek kościelny

Czynnościami nadzwyczajnego zarządzania podejmowanymi przez biskupa diecezjalnego są nie tylko te czynności, które wiążą się z utratą czy też ryzykiem utraty majątku kościelnego ale mogą być nimi również te, które mają charakter przysparzający, jak np. przyjęcie darowizny, zapisu, spadku. Aby jednak czynności takie miały charakter czynności nadzwyczajnego zarządu, nieodzownym jest określenie racjonalnego pułapu kwotowego tego rodzaju przysporzenia. W przeciwnym wypadku, każde przyjęcie nawet drobnych sum ofiarowanych przez darczyńcę czy zapisanych przez donatora, wymagałoby dla swej skuteczności akceptacji wszystkich kompetentnych podmiotów, co – z oczywistych względów – wypaczałoby sens regulacji określonej w kan. 1277 KPK.

1.3. Inwestycje budowlane

Czynnościami nadzwyczajnego zarządzania podejmowanymi przez biskupa diecezjalnego są również inwestycje, z tym, że nie są nimi zwykłe nakłady związane z bieżącą konserwacją czy też drobną modernizacją obiektów kościelnych. Wskazanie zatem kwoty kosztorysu, jako kryterium ustalenia czy dane prace mieszczą się w ramach czynności zwyczajnego zarządu czy też zarządu nadzwyczajnego jest słuszne i konieczne. Zaznaczyć jednakże trzeba, że pojęcie „budowa” i „remont” mają znaczenie węższe niż pojęcie „inwestycja” i nie obejmują wszystkich prac, które mogą być wykonywane w majątku diecezjalnym.

1.4. Inne czynności niemajątkowe

Czynnościami nadzwyczajnego zarządzania, o których w kan. 1277 KPK, mogą być wreszcie i takie czynności, które w sposób bezpośredni nie mają charakteru majątkowego. Za tego rodzaju czynności mogą zostać uznane wszelkie czynności związane z inicjowaniem procesów sądowych, braniem udziału w postępowaniach przed sądami powszechnymi i administracyjnymi, przystąpienie do mediacji czy też zawieranie ugód pozasądowych – bez względu na ich przedmiot czy wysokość ewentualnego przedmiotu sporu. W tej grupie czynności należałoby zamieścić również i inne działania, ważne np. ze względów wizerunkowych. Wydaje się, iż regulacją wynikającą z czynności nadzwyczajnego zarządzania winny być objęte te wszystkie działania, które zmierzają do wykorzystywania diecezjalnych obiektów sakralnych w celach reklamowych.

2. Akty zwyczajnego zarządzania i akty przekraczające granice i sposób zwyczajnego zarządzania

Kwestia rozróżnienia aktów „zwyczajnego zarządzania” od „aktów przekraczających granice i sposób zwyczajnego zarządzania” pojawia się w związku z kan. 1281 § 1-2 KPK. Norma tego kanonu adresowana jest już nie do biskupa diecezjalnego¹⁰ lecz do zarządców podległych mu kościelnych osób prawnych, np. proboszcza, rektora seminarium, itd. Mimo, że ustawodawca kościelny i tych pojęć nie zdefiniował, to rozróżnienie aktów zwyczajnego zarządzania od aktów przekraczających granicę i sposób zwyczajnego zarządzania wydaje się łatwiejsze do uchwycenia¹¹. Do czynności zwykłego zarządu będzie należało załatwianie bieżących spraw związanych ze zwykłą

---

¹⁰ Jak w kan. 1277 KPK.

¹¹ Pomocna w tym może być doktryna prawa polskiego, które również posługuje się terminem „czynności zwykłego zarządu” i „czynności przekraczające zwykły zarząd” w związku z art. 199 k.c. i art. 201 k.c., przepisami prawa rodzinnego i opiekuńczego a także przepisami prawa administracyjnego. Np. niektórzy autorzy stwierdzają, że czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu to te, które są podejmowane wyjątkowo, a ponadto powinno się uwzględniać stosunki danego podmiotu i według nich oceniać, czy ze względu na jej rozmiar oraz rodzaj może

eksploatacją rzeczy i zachowaniem jej w stanie nie pogorszonym, zaś pozostałe czynności, które w tych granicach się nie mieszczą, będą należały do czynności przekraczających zwykły zarząd. Przy aktach zwykłego zarządu zarządca kościelnej osoby prawnej podlegającej biskupowi diecezjalnemu nie potrzebuje niczyjej zgody i czynności podejmuje ważnie. Winien też kierować się przepisami kan. 1282-1289 KPK. Natomiast przy podejmowaniu aktów przekraczających granice i sposób zwyczajnego zarządzania zarządca musi uzyskać pisemną zgodę swojego ordynariusza¹².

Zgodnie z kan. 1281 § 2 KPK akty przekraczające granice i sposób zwyczajnego zarządzania powinny być określone w statutach kościelnych osób prawnych. Jeśli zaś statuty w tej sprawie milczą, biskup diecezjalny, wysłuchawszy zdania Rady do spraw ekonomicznych, powinien określić tego rodzaju czynności w odniesieniu do podległych mu osób. Odnosząc się do praktyki Kościoła w Polsce w zakresie określenia aktów przekraczających granicę i sposób zwyczajnego zarządzania należy stwierdzić, że tego rodzaju wykaz w większości diecezji nie został opracowany¹³. W tych zaś diecezjach, w których taki wykaz funkcjonuje, odwołuje się do kryteriów związanych z rodzajem czynności oraz jej wymiarem kwotowym. Biorąc więc pod uwagę dostępne wykazy, do czynności przekraczających granice i sposób zwyczajnego zarządzania, które wymagają zgody ordynariusza, należy zaliczyć następujące akty.

---

być uznana za zwykłą (zob. M. ALLERHAND, *Kodeks Handlowy. Komentarz*, Bielsko Biała 1997, s. 129).

¹² Zob. kan. 1281 § 1 KPK.

¹³ Na 28 ankietowanych w 2010 r. diecezji, w 21 przypadkach omawiane zagadnienie nie było przedmiotem żadnej regulacji zaś w 1 regulacja sprowadzała się *de facto* do powtórzenia brzmienia przepisów Kodeksu Prawa Kanonicznego. Wspomniany wykaz czynności, będący pewnym uszczegółowieniem norm kodeksowych, opracowano (bardziej lub mniej precyzyjnie) jedynie w 6 z ankietowanych diecezji, zob. L. ŚWITO, *Alienacja majątku kościelnego w diecezjach rzymskokatolickich w Polsce*, Olsztyn 2010, s. 94.

2.1. Czynności cywilno-prawne o charakterze alienacyjnym

Jedną z najczęściej wskazywanych czynności przekraczających granicę i sposób zwyczajnego zarządu, która do ważności w myśl kan. 1281 § 2 KPK wymaga zgody ordynariusza, jest czynność cywilno-prawna o charakterze alienacji majątku kościelnego. Czynności tej nie należy utożsamiać z alienacją w sensie ściśle kanonicznym, która została uregulowana w kan. 1291-1295 KPK i odnosi się do *patrimonium stabile*, oraz do rzeczy, których wartość przekracza tzw. „sumę najniższą” ustaloną przez Konferencję Episkopatu Polski na 100 tys. euro, a także do rzeczy darowanych Kościołowi na podstawie ślubu, rzeczy kosztownych z racji artystycznych lub historycznych oraz relikwii i obrazów będących przedmiotami kultu. Alienacja w sensie ściśle kanonicznym jest niewątpliwie czynnością przekraczającą granicę i sposób zwykłego zarządu, jednak dla jej ważności wymaga się zgody nie tylko ordynariusza, ale i innych osób¹⁴.

Czynności cywilno-prawne o charakterze alienacji dotyczą więc rzeczy, których wartość nie przekracza tzw. „sumy najniższej”, czyli 100 tys. euro, a także nie dotyczy rzeczy darowanych Kościołowi na podstawie ślubu, rzeczy kosztownych z racji artystycznych lub historycznych oraz relikwii i obrazów będących przedmiotami kultu. Czynnością cywilno-prawną o charakterze alienacyjnym jest więc przeniesienie własności majątku kościelnego stanowiącego nieruchomości lub ruchomości na inny podmiot świecki lub kościelny, jak sprzedaż, zamiana i darowizna, a także inna transakcja, z którą związane jest ryzyko pogorszenia stanu majątkowego Kościoła, jak oddanie w dzierżawę lub najem majątku kościelnego, zastaw, służebność osobista, zaciągnięcie pożyczek i kredytów w imieniu i na

---

¹⁴ Przy alienacji przekraczającej „sumę najniższą”, czyli 100 tys. euro, wymaga się – zgodnie z kan. 1292 § 1 KPK – oprócz zgody biskupa diecezjalnego także zgody Rady do spraw ekonomicznych, kolegium konsultorów i zainteresowanych osób, a w przypadku dóbr przekraczających „sumę najwyższą”, czyli 1 mln euro, a także przy alienacji rzeczy darowanych Kościołowi na podstawie ślubu, rzeczy kosztownych z racji artystycznych lub historycznych oraz relikwii i obrazów będących przedmiotami kultu, wymaga się – zgodnie z kan. 1292 § 2 i kan. 1190 § 2 KPK – dodatkowo zezwolenia Stolicy Apostolskiej.

rzecz kościelnych osób prawnych oraz udzielanie pożyczek i poręczeń z majątku kościelnego innym podmiotom kościelnym lub świeckim, ustanowienie hipoteki na nieruchomości kościelnej, wystawianie weksli lub udzielanie poręczenia wekslowego w imieniu i ze skutkiem wobec kościelnych osób prawnych, ustanowienie służebności gruntowej lub służebności przesyłu, ustanowienie dożywocia, a także czynności prawne w wyniku których majątek kościelnych osób prawnych zostaje oddany do korzystania nieodpłatnie, w szczególności: oddanie nieruchomości w użytkowanie, bezczynszowe korzystanie z nieruchomości rolnej (tzw. dzierżawa za podatek), użyczenie¹⁵.

W niektórych diecezjach na dokonanie czynności o charakterze alienacyjnym wymagana jest zgoda dopiero po przekroczeniu pewnej ustalonej kwoty transakcji, np. w Diecezji Włocławskiej od 5 tys. zł¹⁶, w Archidiecezji Krakowskiej¹⁷ i Diecezji Sosnowieckiej od 10 tys. zł¹⁸, w Archidiecezji Gnieźnieńskiej od kwoty dwudziestu najniższych krajowych wynagrodzeń¹⁹. W innych diecezjach każda transakcja o charakterze alienacyjnym wymaga zgody ordynariusza, np. w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej²⁰ i Archidiecezji Warmińskiej²¹.

---

¹⁵ Zob. *Dekret Arcybiskupa Metropolity Warmińskiego z dnia 17 lutego 2012 r.*, w: I (XIV) Synod Archidiecezji Warmińskiej, Olsztyn 2012, s. 214-216.

¹⁶ Zarządzenie Biskupa Włocławskiego z 24 października 2003 r. w nawiązaniu do statutu nr 496 II Synodu Diecezji Włocławskiej.

¹⁷ Dekret ustalający wykaz czynności prawnych w zarządzie majątkiem kościelnym przez kościelne publiczne osoby prawne Archidiecezji Krakowskiej, do ważności których wymaga się pisemnej zgody ordynariusza miejsca, *Notificationes e Curia Metropolitana Cracoviensis* 2005, nr 7-9.

¹⁸ Zarządzenie biskupa diecezjalnego w sprawie zarządu majątkiem parafialnym (L.dz.1390/2009), *Okólnik duszpastersko-informacyjny* 2009, nr 4.

¹⁹ *Trzeci Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej z okazji Milenium jej powstania*, Gniezno 2001, Statut 403.

²⁰ Zob. *Vademecum ekonomiczne księży proboszczów i wikariuszy w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej*, C 5-6/05.

²¹ Dekret Arcybiskupa Metropolity Warmińskiego z dnia 17 lutego 2012 r.

2.2. Czynności przysparzające majątek kościelny

Czynnością przekraczającą granicę i sposób zwyczajnego zarządzania, podobnie jak przy aktach nadzwyczajnego zarządzania przez biskupa diecezjalnego, jest odrzucenie darowizny lub spadku, oraz zrzeczenie się jakichkolwiek praw majątkowych przysługujących kościelnym osobom prawnym, a także nabywanie dóbr nieruchomości lub ruchomych w imieniu i na rzecz kościelnych osób prawnych²².

2.3. Inwestycje budowlane i prowadzenie działalności gospodarczej

Wśród innych czynności przekraczających granicę i sposób zwyczajnego zarządzania, co do ważności których należy uzyskać zgodę ordynariusza, jest prowadzenie działalności gospodarczej²³, a także rozpoczynanie wszelkich inwestycji takich jak: prace konserwatorskie, remontowe, budowlane, a także podpisywanie umów o dofinansowanie wyżej wymienionych prac ze środków publicznych, oraz zawieranie umów z wykonawcami w/w prac.

2.4. Inne formy udziału w obrocie prawnym

Wreszcie czynnościami przekraczającymi granicę i sposób zwyczajnego zarządzania, o których w kan. 1281 § 2 KPK, jest podejmowanie w imieniu kościelnych osób prawnych czynności spornych w sądownictwie powszechnym (sprawy cywilne, karne, z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych) lub administracyjnym, a także uznawanie powództw, rezygnacje z dochodzenia roszczeń, zawieranie ugody, występowanie z wnioskiem o wpis do rejestru zabytków lub z wnioskiem o wykreślenie z rejestru zabytków²⁴.

---

²² Tamże.

²³ Np. związanej z dzierżawą wieży kościelnej lub innych miejsc pod przekaźniki telefonii komórkowej i Internetu, zob. *Vademecum ekonomiczne księży proboszczów i wikariuszy w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej*, C 5-6/05

²⁴ Dekret Arcybiskupa Metropolity Warmińskiego z dnia 17 lutego 2012 r.

Zakończenie

Przeprowadzona w oparciu o ustawodawstwo partykularne analiza kan. 1277 i kan. 1281 § 1 i 2 KPK pozwala sformułować następujące wnioski. Największa trudność wiąże się z określeniem zakresu „aktów zarządu o większym znaczeniu”, które podejmuje biskup w odniesieniu do dóbr diecezjalnych (kan. 1277 KPK). Bardziej konkretne wydają się akty nadzwyczajnego zarządu podejmowane przez biskupa (kan. 1277 KPK). Najłatwiej zaś określić czynności przekraczające granicę i sposób zwyczajnego zarządzania podejmowane przez kościelne osoby prawne podlegające biskupowi diecezjalnemu (kan. 1281 § 1 i 2 KPK). Uregulowanie omawianych kwestii w prawie partykularnym winno przyczynić się do ujednoczenia praktyki w zakresie zarządu majątkiem kościelnym w diecezjach a w konsekwencji winno również poprawić bezpieczeństwo obrotu tym majątkiem na *forum externum*, co wydaje się być postulatem *de lege ferenda* szczególnie potrzebnym w aktualnej rzeczywistości społeczno-prawnej.

Acts of administration of ecclesiastical goods

The Code of Canon Law (Corpus Iuris Canonici, CIC), in its version enacted by Pope John Paul II, employs diverse terminology when referring to acts of administration of goods. Can. 1277 of CIC refers to “acts of administration which are more important” and “acts of extraordinary administration”, while the provision of 1281 §1 and §2 of CIC points out the difference between “acts of ordinary administration” and “acts which exceed the limit and manner of ordinary administration”. Although the terminology adopted in the Code of Canon Law clearly marks the difference, it does not define these terms and does not provide any list of these acts. Scholars do not provide much opinion in this matter either, leaving the issue for consideration by particular legislation and legal practice. However, the exact definition of differences between the above-mentioned acts of administration is of great practical importance for the validity of acts related to the administration of ecclesiastical property. The article presented herein, based on an analysis of Can. 1277 and Can. 1281 §1, and §2 of CIC, indicates the existing differences in terminology, and underlines the urgent need to develop a list of extraordinary acts of administration of ecclesiastical goods

to ensure the stability of this kind of legal action, and draws attention to the criteria by which acts of extraordinary administration should be formulated.

SŁOWA KLUCZOWE: prawo własności, dobra kościelne, zarządzanie dobrami kościelnymi, zwyczajne zarządzanie, nadzwyczajne zarządzanie

KEYWORDS: property law, ecclesiastical goods, administration of ecclesiastical property, ordinary acts of administration, extraordinary acts of administration

NOTA O AUTORZE:

KS. DR HAB. LUCJAN ŚWITO, PROF. UWM – profesor nadzwyczajny na Wydziale Teologii UWM w Olsztynie, kierownik katedry Prawa Kanonicznego i Filozofii, oficjał Metropolitalnego Sądu Archidiecezji Warmińskiej.